رابطه سبک های شخصی و هوش هیجانی با رضایت مندی زناشویی

حجت دمیری[۱]، معصومه حیدریان[۲]، وحید احمدی[۳،۴*]، لیلا برهانی[۵]

۱) گروه روان شناسی، دانشکده روان شناسی، دانشگاه پیام نور شادگان، اهواز، ایران
۲) گروه پرستاری مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، سنندج، ایران
۳) مرکز پیشگیری از آسیب های روانی اجتماعی، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ایلام، ایران
۴) گروه روان شناسی، دانشکده روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران
۵) گروه روان شناسی، دانشکده روان شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۱/٤ تاریخ پذیرش: ۹۳/۲/۲۲

چکیده

مقدمه: هوش هیجانی و سبک های شخصی اتونومی و سوسیوتروپی از عوامل مهم در پیش بینی رضایت زناشویی زوجین می باشند. هدف این پژوهش تعیین قدرت پیش بینی سبک شخصی(اتونومی و سوسیوتروپی) و هوش هیجانی بر رضایت مندی زوجی است.

مواد و روش ها: این پژوهش از نوع تحقیقات تحلیلی مقطعی می باشد که در آن از همبستگی چندگانه در بافت رگرسیون استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل تمام زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره زابل می باشد که با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس ۱۰۰ زوج از زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره انتخاب شده اند. داده ها با استفاده پرسش نامه رضایت زناشویی انریچ، پرسش نامه سبک های شخصی PSI-II رابینز و پرسش نامه هوش هیجانی بار–ان گردآوری شده اند. به منظور تحلیل داده ها نیز و بررسی نقش پیش بینی کنندگی هر کدام از متغیرها از روش تحلیل رگرسیون با روش گام به گام(Stepwise) استفاده شده است.

یافته های پژوهش: نتایج تحلیل رگرسیون نشان می دهد سبک های شخصی و هوش هیجانی زمانی که به تنهایی و یا به صورت توام برای پیش بینی استفاده می شوند نقش معنی داری در پیش بینی رضایت زناشویی مردان و زنان دارند.

بحث و نتیجه گیری: با استفاده از هوش هیجانی و سبک های شخص اتونومی و سوسیوتروپ می توان رضایت زناشویی زوجین را پیش بینی کرد بنا بر این هنگام انتخاب همسر و ارائه مشاوره خانواده باید به آن ها توجه ویژه نشان داد.

واژه های کلیدی: رضایت زناشویی، هوش هیجانی، سبک های شخصی(اتونومی/سوسیوتروپی)

***نویسنده مسئول**: مرکز پیشگیری از آسیب های روانی اجتماعی، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، گروه روان شناسی، دانشکده روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام

Email: *vahid_ahmadi20@yahoo.com*

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

مقدمه

خانواده، کهن ترین هسته اجتماعی است که از بدو پیدایش بشر وجود داشته و کانون تربیت فرزندان، باعث حفظ سنت های اجتماعی و عامل استحکام روابط در زندگی انسان ها بوده است. انسان موجودی اجتماعی است و وجود دو عنصر زن و مرد و زندگی مشترک آن ها با یکدیگر، از ابتدا در جوامع بشری دیده شده است. بررسی عوامل تسهیل کننده در ارتباط بین زن و شوهر و عواملی که در تداوم این ارتباط مؤثر باشد، همواره مورد توجه بوده و با پیچیده شدن جوامع و پیچیدگی زندگی، نیاز به پژوهش های تازه تر احساس می شود.

سلامت خانواده و سلامت اجتماع لازم و ملزوم یکدیگرند. پس برای داشتن جامعه ای سالم، باید به سلامت نخستین واحد اجتماع، یعنی سلامت خانواده اهمیت داد. سالها است به این واقعیت اشاره می شود، غالباً زوج هایی که در زمینه های مختلف مانند: عادت ها، سلیقه ها، موقعیت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی خانواده اولیه و دیگر موارد تشابه داشته باشند، از رضایت مندی بیشتری برخوردار هستند،(۱). رضایت مندی زوجی یکی از جوانب بسیار مهم یک نظام زناشویی است که همسران در ازدواج خود تجربه می کنند و می تواند نقشی بسیار مهم در استحکام و دوام آن داشته باشد.(۲)

در مطالعات مربوط به رضایت زوجی، دو دیدگاه مطرح شده است: نخستین دیدگاه، به مسائل بین فردی توجه دارد. این دیدگاه در بین روان درمانگران رفتارگرا، محبوبیت و جاذبه بیشتری دارد. بر اساس این دیدگاه، مشکل اصلی زوج های مسئله دار به ناسازگاری زوج ها بر می گردد. بدین صورت که رفتارها به جای پاداش بیشتر تنبیه در پی دارند. چون در حقیقت همسران آشفته، در مهارت های اجتماعی خود ضعف دارند و در تماس با همسر خود، کنش ها و واکنش های رفتاری منفی زیادی نشان می دهند. دیدگاه دوم، علل درون فردی سازگاری را مطرح می کند که نظریه پردازان صفت و روان تحلیل گری بیشتر طرفدار آن هستند،(۳). بدین معنی که ویژگی های شخصیتی شریک ازدواج باعث همسانی پایدار و رضایت مندی دو جانبه یا ناپایداری همراه با نارضایتی می شود،(۴). به نظر می رسد که تعارضات مزبور نه نتیجه عدم علاقه زوجین به یکدیگر و نه به علت وجود اختلافات بنیادین است، بلکه هر دو طرف در عین دوست داشتن یکدیگر، در روابط خود به گونه ناخواسته و شاید به دلیل ناآگاهی از ویژگی ها و صفات شخصیتی دچار مشکل می شوند که در نتیجه منجر به بالا گرفتن مشکلات زندگی زناشویی، افت رضایت مندی زوجی و حتی طلاق می شود،(۲). در دهه های اخیر تاثیر شخصیت بر تعامل در روابط احساسی و صمیمانه دو نفره، توجه زیادی را به خود جلب نموده است،(۵). در این خصوص بک دو سبک شخصیت سوسیوتروپی واتونومی را معرفی کرد،(۶). شخصیت سوسیوتروپی، میلی شدید به رابطه مثبت با دیگران دارند که رفتارهای آن ها در جهت به دست آوردن حمایت و تایید دیگران است. افراد اتونوموس، میل شدیدی به استقلال دارند و شدیداً نسبت به شکست و عدم دستیابی به هدف حساس هستند،(۶)، بنا بر این یک فرد سوسیوتروپ همیشه اولویت را به روابط بین فردی می دهد و ارزشمندی خود را وابسته به محبت دریافتی از دیگران ارزیابی می کند و به موقعیت های مرتبط با پذیرش اجتماعی و جذابیت شخصی به شکل منفی پاسخ می دهد. از سوی دیگر شخصیت اتونومی تا حد زیادی به استقلال، آزادی عمل، تنهایی و تحقق خود اهمیت می دهد، لذا به موقعیت هایی حساس است که خودمختاری، تحرک و عملکرد فیزیکی یا روان شناختی آن ها را مورد چالش قرار می دهند،(۷)، برخی از محققین تصریح کرده اند که جهت گیری نیاز به وابستگی به دیگران(سوسیوتروپی) یا استقلال(اتونومی)، روابط بین فردی از جمله الگوهای تعامل در زوجین را تحت تاثیر قرار می دهد،(۸)، این الگوهای تعامل، به نوبه خود ممکن است به تضاد در روابط، مشکلات ارتباطی، نارضایتی زن و شوهر و افسردگی مرتبط باشد. بنا بر این این عوامل شخصیتی نه تنها باعث افزایش حساسیت به طبقه خاصی از رویدادهای استرس زا، بلکه باعث پدید آمدن رویدادهای استرس زا، تعارضات بین فردی خاص و الگوهای ارتباطی موثر در افسردگی نیز می شوند.(۸)

توریو ساتو در تحقیقی نشان داد که سوسیوتروپی و اتونومی آسیب پذیری به افسردگی را افزایش می دهد و این افسردگی در روابط میان فردی تاثیر می گذارد،(۹). توماس لانچ در تحقیقی که بر روی افراد افسرده انجام داد به این نتیجه رسید که روابط میان فردی در دو سبک شخصیت سوسیوتروپ و اتونوم متفاوت است، به این صورت که بیماران سوسیوتروپیک رفتار خود را به شکل رابطه مدار و رفتار شریک زندگی خود را توام با کناره گیری توصیف

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

نمودند، هم چنین بیماران اتونوموس رفتار خود را به شکل کناره گیری و رفتار شریک زندگی خود را به صورت رابطه مدار گزارش کردند؛ همچنین سبک شخصیت اتونوموس به خاطر انتقاد بیشتر از شریک زندگی خود، رابطه قوی تری با نارضایتی زوجی داشت.(۱۰)

یکی دیگر از متغیرهایی که با رضایت زناشویی در ارتباط است هوش هیجانی است در واقع یکی از جنبه هایی که هوش هیجانی تاثیر فوق العاده ای بر موفقیت در آن دارد، ازدواج و زندگی زناشویی است به عبارتی اگر چنان چه زمینه ای وجود داشته باشد که هوش هیجانی در آن اهمیت دارد، آن زمینه ازدواج است، زیرا بنیاد و اساس رضایت از روابط به توانایی فهم و کنترل هیجانات بستگی دارد؛ و جزء مهمی از رضایت زناشویی محسوب می شود. بارآن هوش هیجانی را به صورت«مجموعه ای از توانایی ها، کفایت ها و مهارت های غیر شناختی که توانایی فرد را برای کسب موفقیت در مقابله با مقتضیات و فشارهای محیطی تحت تأثیر قرار می دهد» تعریف کرد،(۱۱). بنا به نظر فیتنس هوش هیجانی یا حداقل برخی از جنبه های آن ظرفیت غنی سازی یک ازدواج توأم با رضایت و سازگاری مطلوب و با ثبات را دارد، و افراد دارای هوش هیجانی بالاتر در مقایسه با افراد با هوش هیجانی پایین، رضایت مندی زناشویی بیشتری را تجربه می کنند،(۱۲،۱۳). نتایج پژوهش اسمیت، سیاروچیوهیون در مورد ۴۵ زوج نشان می دهند که نه تنها هوش هیجانی عامل موثری در میزان رضایت زناشویی است بلکه در پیگیری یک ساله این زوج ها، هوش هیجانی هم چنان اثر نیرومندی بر رضایت زناشویی داشته است،(۱۴). هم چنین نتایج پژوهش اکستریمرا و بروکال نیز حاکی از آن است که هوش هیجانی پیش بینی کننده رضایت مندی زناشویی است،(۱۵). مهانیان،(۱۶)، دوکانه ای،(۱۷)، حسینی سده،(۱۸)، عبداللهی و همکاران،(۱۵)، نشان دادند که هوش هیجانی با رضایت مندی زناشویی رابطه مثبت معناداری دارد. از آن جایی که عوامل شخصیتی و هوش هیجانی می توانند با رضایت مندی زوجی رابطه داشته باشند، در این پژوهش سعی شده است تا به این مسئله پاسخ داده شود که آیا ویژگی های شخصیتی(اتونوم-سوسیوتروپ) و هوش هیجانی قدرت پیش بینی رضایت مندی زوجین را دارا هستند یا خیر؟

مواد و روش ها

این پژوهش، مطالعه ای از نوع تحلیلی مقطعی می باشد که از همبستگی چندگانه در بافت رگرسیون استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمام زوجینی است که به مرکز مشاوره شهرستان زابل مراجعه می کنند. نمونه پژوهش نیز ۲۰۰ نفر(۱۰۰ زوج) می باشند که با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شده اند. در این پژوهش به منظور اندازه گیری متغیرهای مورد نظر از سه پرسش نامه سبک شخصی PSI-II، پرسش نامه هوش هیجانی بار-آن و پرسش نامه رضایت زناشویی انریچ استفاده شده است.

پرسش نامه شخصیتی PSI-II

در این پژوهش به منظور سنجش سبک های شخصی زوجین(سوسیوتروپی و اتونومی) از فرم تجدید نظر شده پرسش نامه PSI-II رابینز و همکارن(۱۹۹۴)،(۱۹)، استفاده شده است. این پرسش نامه شامل ۴۸ سوال است که ۲۴ سوال مربوط به سبک شخصی اتونومی و ۲۴ سوال نیز مربوط به سبک شخصی سوسیوتروپی می باشد و هر ماده بسته به این که به چه میزان پاسخ دهنده با آن موافق است بر روی یک مقیاس لیکرت ۶ گزینه ایی از ۱(تقریباً هرگز) تا ۶ (تقریباً همیشه) نمره گذاری می شود. رابینز و همکاران با استفاده از یک نمونه از دانشجویان دانشگاه، همسانی درونی خوبی برای این مقیاس گزارش کرده اند. ضریب آلفای کرونباخ برای سبک سوسیوتروپ ۰/۸۸ و برای سبک اتونوم ۰/۸۶ گزارش شده است. هم چنین روایی سازه این پرسش نامه را از طریق همبسته کردن آن با پرسش نامه افسردگی بک(BDI) محاسبه کردند. مقدار همبستگی برای سبک سوسیوتروپ ۰/۲۰ ($P<0.01$) و برای سبک اتونوم ۰/۲۷ ($P<0.01$) بود. در تحقیقات دیگر نیز ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس بین ۰/۷۹ تا ۰/۸۹ به دست آمده است،(۱۹)، در این پژوهش ضریب پایایی پرسش نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس سبک شخصی اتونوم و سوسیوتروپ به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۸۸ گزارش می شود.

پرسش نامه رضایت زناشویی انریچ

این پرسش نامه به وسیله اولسون، فورنیر، جوئن و دارنکمن در سال ۱۹۸۹ در آمریکا، برای بررسی میزان رضایت زناشویی ساخته شده است و دارای ۱۱۵ سوال است و از ۱۲ خرده مقیاس تشکیل شده است. شکل کوتاه این پرسش نامه دارای ۴۷ پرسش است که به وسیله سلیمانیان هنجاریابی شد و ضریب اعتبار ۹۵ درصد به دست آمده است. برای هر یک از سوال های این پرسش نامه پنج گزینه(کاملاً موافقم، موافقم، نه موافق و نه مخالف، مخالفم

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

و کاملاً مخالفم) به صورت لیکرت منظور شده است. برخی از سوال های این پرسش نامه به صورت مستقیم و بقیه معکوس نمره گذاری می شوند، نمره محاسبه شده برای پرسش نامه انریچ از نوع مقیاس t، است که در آن میانگین ۵۰ و انحراف استاندارد ۱۰ می باشد.(۳)

اولسون، ضرایب آلفای کرونباخ پرسش نامه انریچ را در خرده مقیاس های آن از ۴۸ درصد تا ۹۰ درصد گزارش کرده است. عبدالله زاده در پژوهش خود که در مورد ۱۸۲ زوج شهر دامغان انجام داد، آلفای کرونباخ پرسش نامه انریچ را ۹۳ درصد گزارش کرده است و در مورد ۳۵ زوج به فاصله ۱۲ روز مطالعه خود را دوباره اجرا کرد. همبستگی اجرای نخست با اجرای دوباره این آزمون ۷۸ درصد برای مردان و ۸۳ درصد برای زنان بوده است. ضریب پایایی این پرسش نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تنصیف محاسبه شده است که مقدار آن به ترتیب برابر با ۹۱ و ۸۷ درصد است.

پرسشنامه هوش هیجانی

در این پژوهش به منظور سنجش هوش هیجانی از پرسش نامه هوش هیجانی بار-آن(۱۹۸۰) استفاده شده است. این پرسش نامه که بر اساس مدل هوش هیجانی-اجتماعی بار-اون، که خود او ساخته است، یک مقیاس خودگزارشی برای ارزیابی، رفتارهای مرتبط با هوش هیجانی و اجتماعی است. پرسش نامه هوش هیجانی بار-آن از ۱۱۷ آیتم تشکیل شده و هر آیتم نمره ای بین ۱ تا ۵ می گیرد،(۲۰). در ایران آزمون هوش هیجانی بار-آن در اصفهان توسط سموعی و همکاران به صورت۹۰ سوالی هنجاریابی شده است که ضریب پایایی پرسش نامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۹۳ درصد و هم چنین پایایی به روش زوج-فرد ۸۸ درصد گزارش شده است. میانگین ضرایب پایایی مؤلفه ها نیز بین ۵۸ درصد(ابراز وجود)، تا ۹ درصد(تحمل فشار روانی) به دست آمده است،(۲۱)، در این پژوهش از پرسش نامه بار-آن برای اندازه‌گیری هوش هیجانی و مؤلفه های آن استفاده شد. ضریب پایایی این پرسش نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تنصیف محاسبه شده است که مقدار آن به ترتیب برابر با ۹۳ درصد و ۸۵ درصد است.

یافته های پژوهش

اطلاعات این قسمت مربوط به میانگین، انحراف معیار و کمترین و بیشترین نمره های نمونه در متغیرهای پژوهش شامل رضایت زناشویی، هوش هیجانی، سبک شخصیتی اتونوم و سوشیوتروپ در اعضای نمونه می باشد.(جدول شماره ۱)

جدول شماره ۱. یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش در افراد نمونه

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل نمره	حداکثر نمره
رضایت زناشویی	۱۱۸/۸۵	۲۱/۰۲	۱۲۵	۲۲۷
هوش هیجانی	۳۳۰/۱۴	۳۲/۸۰	۲۶۳	۴۴۱
اتونوم	۸۱/۵۳	۱۳/۳۵	۵۱	۱۲۵
سوشیوتروپ	۹۵/۵۱	۱۳/۸۰	۳۵	۱۱۹

میانگین و انحراف استاندارد برای متغیر رضایت زناشویی به ترتیب ۱۱۸/۸۵ و ۲۱/۰۲، برای هوش هیجانی ۳۳۰/۱۴ و ۳۲/۸۰، برای سبک شخصیتی اتونوم ۸۱/۵۳ و ۱۳/۳۵ و نیز برای سبک شخصیتی سوشیوتروپ به ترتیب ۹۵/۵۱ و ۱۳/۸۰ گزارش شده است.(جدول شماره ۲)

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

جدول شماره ۲. ماتریس همبستگی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴
رضایت زناشویی	۱	-	-	-
هوش هیجانی	۰/۵۸**	۱	-	-
اتونوم	-۰/۱۴**	-۰/۳۱**	۱	-
سوشیوتروپ	۰/۲۸**	۰/۵۴**	-۰/۷۶**	۱

**P<0.01

ماتریس ضرایب همبستگی نشان می دهد که همبستگی بین رضایت زناشویی با هوش هیجانی، سبک شخصی اتونوم و سوسیوتروپ به ترتیب برابر با ۰/۵۸، ۰/۱۴- و ۰/۲۸ است که همگی در سطح P<0.01 معنادار هستند. هم چنین همبستگی هوش هیجانی با سبک شخصی اتونوم و سوسیوتروپ نیز به ترتیب برابر ۰/۳۱- و ۰/۵۴ است که در سطح P<0.01 معنادار است.

در این بخش به منظور بررسی قدرت پیش بینی کنندگی سبک های شخصی و هوش هیجانی از روش تحلیل رگرسیون با روش گام به گام(stepwise) استفاده شده است. تحلیل ها برای زنان و مردان جداگانه انجام شده است.(جدول شماره ۳)

جدول شماره ۳. نتایج تحلیل رگرسیون مربوط به سبک های شخصی و هوش هیجانی با رضایت مندی زناشویی در زنان

شاخص ها	R	کای اسکوئر	F P	شاخص های رگرسیون	
متغیرهای پیش بین				ضرایب رگرسیونی	عرض از مبدأ
سبک شخص اتونوم	۰/۲۷	۰/۰۷	F=۸/۲۸ P=۰/۰۰۵	β= -۰/۲۵ b= -۰/۳۹ t=-۲ /۴۹ P=۰/۰۱	۷۲/۴۲
سبک شخص سوسیوتروپ	۰/۳۹	۰/۱۵	F= ۸/۹۳ P=۰/۰۰۰۱	β= ۰/۲۷ b=۰/۴۲ t= ۲/۸۵ P=۰/۰۰۵	
هوش هیجانی	۰/۵۵	۰/۳۰	F=۱۴/۱۵ P=۰/۰۰۰۱	β= ۰/۴۱ b=۰/۳۰ t=۴/۵۷ P=۰/۰۰۰۱	

نتایج نشان می دهد همبستگی چندگانه بین سبک شخصی اتونوم، سبک شخصی سوسیوتروپ و هوش هیجانی با رضایت مندی زناشویی در زنان برابر با ۰/۵۵ است که در سطح P<0.001 معنی دار است. هم چنین مقدار کای اسکوئر نشان می دهد که این سه متغیر ۳۰ درصد از واریانس رضایت مندی زناشویی را در زنان پیش بینی می کند. نتایج آزمون T مربوط به وزن های استاندارد و غیر استاندارد رگرسیونی نشان می دهد که این سه متغیر وقتی که با هم وارد تحلیل می شوند سهم معنی داری در پیش بینی رضایت مندی زناشویی در زنان دارند.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

نتایج جدول شماره ۴ نشان می دهد همبستگی چندگانه بین سبک شخصی اتونوم، سبک شخصی سوسیوتروپ و هوش هیجانی با رضایت مندی زناشویی در مردان برابر با ۰/۶۶ است که در سطح $P<0.001$ معنی دار است. هم چنین مقدار کای اسکوئر نشان می دهد که این سه متغیر ۴۳ در صد از واریانس رضایت مندی زناشویی را در مردان پیش بینی می کند. نتایج آزمون T مربوط به وزن های استاندارد و غیر استاندارد رگرسیونی نشان می دهد که این سه متغیر وقتی که با هم وارد تحلیل می شوند سبک شخصی اتونوم سهم معنی داری در پیش بینی رضایت مندی زناشویی در مردان ندارد ولی سبک شخصی سوسیوتروپ و هوش هیجانی سهم معنی داری در پیش بینی رضایت مندی زناشویی در مردان دارند.

جدول شماره ٤. نتایج تحلیل رگرسیون مربوط به سبک های شخصی و هوش هیجانی با رضایت مندی زناشویی در مردان

شاخص ها	R	کای اسکوئر	F P	شاخص های رگرسیون	
متغیرهای پیش بین				ضرایب رگرسیونی	عرض از مبدأ
سبک شخص اتونوم	۰/۱۸	۰/۰۳	F=۳/۲۸ P=۰/۰۷	β= -۰/۰۹ b= -۰/۱۴ t= -۱ /۰۹ P=۰/۲۷	
سبک شخص سوسیوتروپ	۰/۳۱	۰/۱۰	F=۵/۴۲ P=۰/۰۰۶	β= ۰/۱۹ b= ۰/۲۹ t= ۲/۲۴ P=۰/۰۲	۴۵/۶۰
هوش هیجانی	۰/۶۶	۰/۴۳	F=۲۴/۸۰ P=۰/۰۰۰۱	β= ۰/۶۰ b= ۰/۳۶ t= ۷ /۵۶ P=۰/۰۰۰۱	

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان داد که با استفاده از سبک های شخصی اتونوم و سوسیوتروپی می توان رضایت مندی زناشویی در زنان و مردان را پیش بینی کرد. این نتایج با یافته های پژوهش اکستریمرا و بروکال، مهانیان،(۱۷)، دوکانه ای،(۱۸)، حسینی سده،(۱۹)، عبداللهی و همکاران،(۱۶)، همسو است. نتایج این پژوهش ها نشان می دهد که هوش هیجانی با رضایت مندی زناشویی رابطه مثبت معناداری دارد.

همان طور که می دانیم ازدواج منبع بعضی از عمیق ترین احساسات و هیجانات مانند عشق، نفرت، عصبانیت، ترس، ناراحتی و لذت است، این که چقدر زن و شوهر بتوانند این هیجانات قوی را بفهمند، در مورد آن ها گفتگو و مدیریت کنند نقش قاطعی در رضایت زناشویی آن ها بازی می کند، زیرا افرادی که توانایی کنترل احساسات و هیجانات خود را دارند(خویشتن داری) و بر نحوه ابراز احساسات و هیجانات خود نسبت به دیگران خصوصاً همسرشان تسلط دارند، مانع بروز بسیاری از برخوردها و سوء تفاهمات در روابط زناشویی خود می شوند. در حقیقت ابراز عواطف نقش عمده ای بر شادی ها و تداوم زندگی زناشویی داشته و زوج های خوشبخت به طور مداوم واکنش هایی چون عشق و محبت را نسبت به هم ابراز کرده و در تعامل های خود با یکدیگر از شوخی های مناسب استفاده می کنند. افرادی که از هوش هیجانی بالایی برخوردارند، به احتمال زیاد می توانند به گونه ای موثر با صحبت های دقیق و ظریف عاطفی، مشکلات و اختلافات را حل کنند.

بنا به نظر فیتنس هوش هیجانی یا حداقل برخی از جنبه های آن ظرفیت غنی سازی یک ازدواج توأم با رضایت و سازگاری مطلوب و با ثبات را دارد، و افراد دارای هوش هیجانی بالاتر در مقایسه با افراد با هوش هیجانی پایین، رضایت مندی زناشویی بیشتری را تجربه می کنند،(۱۲)، در نتیجه، یافتن نشانه های بی کفایتی عاطفه، خطوط فکری یا رفتار اشتباهی که می تواند یک زوج را به سوی جدایی بکشاند، نقش حیاتی هوش هیجانی را در بقای ازدواج به اثبات می رساند.(۱۳)

نتایج این پژوهش نشان داد که سبک های شخصی نقش معناداری در پیش بینی رضایت زناشویی در زوجین دارد. بر اساس جستجوهای انجام شده تاکنون تحقیقات کمی در مورد سبک های شخصی و نقش آن در پیش بینی رضایت زناشویی انجام شده است با این وجود یافته های این پژوهش به گونه ای با یافته های پژوهش لینچ، رابینز و مورس(۲۰۰۵) همسو است.

سبک شخص افراد تاثیر گسترده ای بر رفتار افراد از جمله روابط بین فردی آن ها دارد. ساتو و مک کانن(۲۰۰۷) به بررسی ارتباط بین سبک های شخصی اتونوم و سوسیوتروپ با مشکلات مربوط به روابط بین فردی پرداخته اند، بیان می کنند که هر سبک شخصی به رویدادهایی که تجربه می کنند می توانند تسهیل کننده یا بازدانده یک رابطه صحیح باشند. به عبارت دیگر ناهمخوانی بین سبک شخصی هر فرد با رویدادها و مسائلی که فرد تجربه می کند می تواند تهدیدکننده یک رابطه صمیمانه در زوجین شود و رضایت زناشویی آن ها را کاهش دهد. بک نیز در نظریه هم خوانی خود به این موضوع اشاره می کند و بیان می کند که ناهمخوانی بین سبک شخصی با رویدادهای زندگی فرد وی را مستعد افسردگی می کند. بنا بر این سبک شخصی نقش مهمی در پیش بینی روابط بین فردی به ویژه روابط زناشویی و رضایت مندی زناشویی دارد.(۲۲)

یک فرد سوسیوتروپ همیشه اولویت را به روابط بین فردی می دهد و ارزشمندی خود را وابسته به محبت دریافتی از دیگران ارزیابی می کند و به موقعیت های مرتبط با پذیرش اجتماعی و جذابیت شخصی به شکل منفی پاسخ می دهد. از سوی دیگر شخصیت اتونومی تا حد زیادی به استقلال، آزادی عمل، تنهایی و تحقق خود اهمیت می دهد، لذا به موقعیت هایی حساس است که خودمختاری، تحرک و عملکرد فیزیکی یا روان شناختی آن ها را مورد چالش قرار می دهند،(۷). رویدادها بسته به ویژگی های شخصیتی فرد در شرایط زندگی اثرات متفاوتی خواهند داشت به عنوان مثال آن چه برای یک فرد سوسیوتروپ مهم است و آن را می طلبد ممکن است برای فرد اتونوم تهدیدآور باشد، مثلاً فاصله گرفتن از اعضاء خانواده برای سوسیوتروپ تروماتیک ولی برای اتونومیک ممکن است نوعی آزاد شدن تلقی و ارضاء کننده باشد،(۷). برخی از محققین تصریح کرده اند که جهت گیری نیاز به وابستگی به دیگران(سوسیوتروپی) یا استقلال(اتونومی)، روابط بین فردی از جمله الگوهای تعامل در زوجین را تحت تاثیر قرار می دهد،(۸). این الگوهای تعامل، به نوبه خود ممکن است به تضاد در روابط، مشکلات ارتباطی، نارضایتی زن و شوهر و افسردگی مرتبط باشد. بنا بر این این عوامل شخصیتی نه تنها باعث افزایش حساسیت به طبقه خاصی از رویدادهای

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

استرس زا، بلکه باعث پدید آمدن رویدادهای استرس زا، تعارضات بین فردی خاص و الگوهای ارتباطی موثر در افسردگی نیز می شوند.(۸)

از مجموع نتایج به دست آمده می توان چنین استنباط کرد که از هوش هیجانی و سبک های شخص اتونومی و سوسیوتروپی می توان برای پیش بینی رضایت مندی زناشویی استفاده کرد، بنا بر این از اهمیت ویژه ای در ارائه مشاوره برای افزایش رضایت مندی زناشویی و کاهش تعارضات و مشکلات زناشویی دارند. با توجه به این که نتایج این تحقیق برای زوجین مرد و زن به صورت جداگانه تحلیل شده است بر این اساس از سبک های شخصی افراد و هوش هیجانی می توان برای پیش بینی رضایت مندی زناشویی هم در مردان و هم در زنان استفاده کرد.

یکی از محدودیت های این پژوهش کمبود منابع تحقیقاتی در مورد نقش سبک های شخصی در پیش بینی رضایت مندی زناشویی است. در ایران تاکنون تحقیقی با این موضوع انجام نشده است و در اکثر پژوهش ها در داخل و خارج از کشور نقش سبک های شخصی در پیش بینی و تبیین افسردگی استفاده شده است. با توجه به این که سبک های شخصی اتونومی و سوسیوتروپی بیشتر در تبیین افسردگی مطرح شده اند پیشنهاد می شود در تحقیقات آینده رابطه آن با رضایت زناشویی یا تعارضات زناشویی با نقش میانجی گری افسردگی بررسی شود. نتایج این پژوهش نشان داد که هوش هیجانی نقش معنی داری در پیش بینی رضایت مندی زناشویی دارد، بنا بر این پیشنهاد می شود مشاوران خانواده و حتی زوجین در تلاش برای افزایش رضایت زناشویی باید به نقش هیجانات و هوش هیجانی توجه ویژه داشته باشند و برنامه ریزی ها و آموزش های لازم در زمینه شناخت و کنترل هیجانات را انجام دهند. بر اساس نتایج پژوهش سبک های شخصی نقش معنی داری در پیش بینی رضایت زناشویی دارند بنا بر این پیشنهاد می شود زوجین ومشاوران خانواده در انتخاب همسر و مشاوره برای انتخاب همسر به سبک های شخصی توجه ویژه داشته باشند.

سپاسگزاری

از همه کسانی که به گونه ای در این پژوهش ما را یاری کرده اند، به خصوص پرسنل مرکز مشاوره زاهدان صمیمانه تشکر می نمائیم.

References

1.Mosahebi MR The relationship between similarity in personality traits and life satisfaction couple. J Psychol Res 2002; 11:118-9.

2.Fazel A, Hagh SH, Keshavarz Z. The Predictive power of personality traits and life Style on a Couple satisfaction Women nurses in Shiraz. J Sci Res Sociol Women 2011; 2-3: 141-8.

3.Askari P, Hafezi F, Gamshidi S. [Documents relating to style and personality characteristics of marital satisfaction on Female nurses in Ilam]. J Islamic Azad Uni Ahvaz 2010;18-25.(Persian)

4.Bani AH. [The effect of effective individual –social factor on 32-marital satisfaction human science]. J Sistan Bluchestan Uni 2002; 5: 27-31. (Persian)

5.Davis MH, Oathout HA. Maintenance of satisfaction in romantic relationships: Empathy and relational competence. J Person Soc Psychol 1987; 53:136-42.

6.Blatt SJ, Zuroff DC. Interpersonal relatedness and self-definition: two prototypes for depression. Clin Psychol Rev1992; 12: 527-9.

7.Bakhshani NM. [Depression]. Zahedan: Zahedan University of Medical Sciences; 2002.P.79-81. (Persian)

8.Lynch TR, Robins CJ, Morse JQ. Couple functioning in depression: The roles of sociotropy and autonomy. J Clin Psychol 2003;59: 1349-59.

9.Toru Sato D, Mc Cann D. Depression and Anxiety. Wiley-Liss; 2006.P. 153-62.

10.Lynch TR, Robins JC, Morse QJ. Couple functioning in depression: the roles of sociotropy and autonomy. J Clin Psychol 2001; 57:93-103.

11.Bar R. Emotional intelligence and self-actualization. In Ciarrochi J., forgas J. P, & Mayer, J. D. (Eds.). Emotional intelligence in everyday life. Philadelphia: Taylor , Francis; 2001.P.331-5.

12.Fitness J. Emotional intelligence and

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

intimate relationships. In Ciarrochi J, forgas J, Mayer J D. Emotional intelligence in everyday life. Philadelphia: Taylor & Francis; 2001.P.98-104.
13.Goleman D. Emotional intelligence; why it can matter more than IQ. New York: Bantam Books; 1995.P.56-71.
14.Smith L, Ciarrochi J, Heaven PL. The stability and change of trait emotional intelligence, conflict communication patterns,and relationship satisfaction. A one-year longitudinal study. Person Individual Differ 2008; 45: 738-43.
15.Abdullahi A. The relationship between emotional intelligence and styles of coping with marital satisfaction and harmony. Evolutionary psychology. Iran Psychol 2011; 27: 279-83.
16.Mhanyan M, Borjali A, Salimizade K. The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction. Psychology 2006;39: 308-14.
17.Dokanei F. Contribution of each component of emotional intelligence in predicting marital satisfaction on Married women teachers in the city of Ilam. J Educ Manag Res 2010;5: 61-8.
18.Hoseni SM. The role of emotional intelligence and its components in comparison with marital satisfaction and demographic variables. Psychol Religion 2009; 2:105-9.
19.Robins CJ, Ladd J, Welkowitz J, Blaney PH, Diaz R. The personal style inventory: Preliminary validation studies of new measures of sociotropy and autonomy. Psychopathol Behav Assess 1994; 16: 277-300.
20.Fata L, Motabi F, Shakiba SH, Baroti E. Components of emotional intelligence - social as predictors of mental health. J Psychol Stud 2008; 15:107-8.
21.Samoei R. Translating and norms for emotional intelligence questionnaire among University Students. Psychology 2011;5: 9-10.
22.Sato T, McCann D. Individual differences in relatedness and individuality: An exploration of two constructs. Person Individual Differ 1998; 24: 847-59.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]

The Relationship between Personal Styles and Emotional Intelligence with Marital Satisfaction

Damiri H[1], Heidarian M[2], Ahmadi V[3, 4], Borhani L[5]*

(Recived: May 12, 2014 Accepted: Jan 24, 2014)

Abstract

Introduction: Emotional intelligence and personal style (sociotropy and autonomy) are important factors in predicting couples marital satisfaction. The present study aimed to determine the predictive power of personal style (Autonomy and Sociotropy) and Emotional intelligence in predicting couple's satisfaction.

Materials & Methods: This research is a cross sectional study that used multiple relationship in regression context. The study population consisted of all couples referring to counseling centers of Zabol and the sample was 100 Couples referring to counseling centers. Data was collected using Enriches marital satisfaction questionnaire, Robins Personal Style Inventory and Bar on EQ questioner. Stepwise regression analysis was used to analyze the data and evaluate the predictive role of each of the variables.

Findings: Results of the regression analysis showed that personal style and emotional intelligence have significant roles in predicting marital satisfaction of men and women when used both alone and in combination.

Discussion & Conclusion: Couples' marital satisfaction can be predicted using personal style (sociotropy and autonomy) and therefore they should be paid high attention while choosing a spouse and in family counseling.

Keywords: Marital satisfaction, emotional intelligence, personal style (Autonomy / Socitropy)

1.Dept of Psychology, Faculty of Psychology, Payamenoor University of Shadegan, Ahwaz, Iran
2.Dept of,Nursing and Medwfery, Faculty of , Nursing and Medwfery , Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran
3.Research Center for Prevention of Psychosocial Injuries, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran
4.Dept of Psychology, Faculty of Psychology, Ilam Branch, Islamic Azad University, Ilam, Iran
5.Dept of Psychology, Faculty of Psychology, University of Esfahan, Esfahan, Iran
** Correspondin author*

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-10]